

Posudek

Koktová, Eva: Město – místo kontaktu a střetávání. Romové a Češi v Jindřichově Hradci. Bakalářská práce. Praha, Fakulta humanitních studií UK v Praze 2008, 73 s., textové a obrazová příloha.

Eva Koktová si ve své bakalářské práci položila dvě otázky. Základní otázka, kterou se rozhodla řešit, se vztahovala k postojům českého obyvatelstva Jindřichova Hradce k romským spoluobčanům. Nosným problémem se tedy stalo nazírání většinové části lokální společnosti města na Romy, s nimiž „většina“ žije a s nimiž se, ať chtěně či nechtěně, střetává v kontaktních veřejných zónách města, v místech komunitních a komunálních služeb, na prostranstvích určených k odpočinku a případně i v místech, které jsou českým obyvatelstvem vnímány jako nejužší sousedské prostředí vlastního bydliště. Druhou otázkou, kterou si Eva Koktová položila, byla otázka zpětné reflexe zjištěných názorů většinového obyvatelstva ve stanoviscích romských obyvatel města. Tuto druhou otázku ovšem autorka bakalářské práce pojala víceméně jako doplňkovou, a to přesto že oslovila relativně početnou skupinu jindřichohradeckých Romů (měřeno praxí bakalářských prací).

Metodologicky Eva Koktová problém, který se rozhodla řešit, uchopila z pozic sociologických. Tento svůj metodický přístup deklarovala v úvodu práce a plně mu podřídila terénní sběr dat, jejich analýzu i vyhodnocení. U českého obyvatelstva Jindřichova Hradce sběr dat provedla anketním šetřením, přičemž dotazník sestavila tak, aby získala potvrzení či vyloučení tří hypotéz, které si stanovila. Anketou oslovila sto respondentů (se stoprocentní návratností) ze dvou moderních sídlišť města, zvolených s ohledem na odlišnou míru sousedských česko-romských kontaktů. Tím si vytvořila možnost komparace přístupů ovlivněných mírou a intenzitou každodenních kontaktů. Sběr dat u romského obyvatelstva pak provedla polo-standardizovanými a nestandardizovanými rozhovory s deseti Romy. Oslovila jednak členy zcela integrované romské rodiny, žijící v centru Jindřichova Hradce, jednak a především obyvatele domu, který město vybuodovalo pro „neplatiče“ a sociálně „nepřizpůsobivé“ a situovalo jako obytný solitér na druhé straně řeky proti jednomu ze sledovaných sídlišť (které zároveň vytváří určitou obslužnou síť pro Romy z tohoto solitérního domu).

Bakalářskou práci Eva Koktová rozvrhla do dvou víceméně samostatných oddílů. Přestože v koncepčním záměru byl první oddíl pojat jako vstup do aktuální romské problematiky, nutno ho chápat jako potřebu autorky ujasnit si základní otázky života a sociální pozice romských spoluobčanů. V tomto oddíle autorka na základě literatury nastínila historii, kulturní charakteristiku a úroveň sociálního postavení Romů v České republice, tedy otázky, které jsou v současnosti řešeny ve vědě, ve sféře státní administrativy i v nestátních neziskových organizacích.

Vlastní podstata a přínos autorky spočívá v analýze postojů českého obyvatelstva v Jindřichově Hradci k romským spoluobčanům, postojů modelovaných konkrétní situací lokálního kontaktu. Autorka se pokusila potvrdit či vyvrátit tři své hypotézy (formulované na

základě pozorování situace ve městě a znalosti situace v ČR). Výzkumem ověřovala zda většina obyvatel Jindřichova Hradce: 1) má k Romům spíše negativní přístup, 2) domnívá se, že Romové mají v ČR stejné životní podmínky jako ostatní občané, 3) považuje za nejproblematičtější pracovní morálku Romů a nezájem o pořádek při bydlení. Každou z hypotéz sledovala na ukazatelích, jejichž výpovědní hodnota byla již ověřena předchozími sociologickými výzkumy. Frekvenční analýza v podstatě všechny tři autorčiny hypotézy potvrdila. Proti vstupním předpokladům ukázala pouze posun v hodnocení významu „problematičtější pracovní morálky“, které českým respondentům z Jindřichova Hradce vadí na způsobu života místních Romů. Tito respondenti s ohledem na jindřichohradeckou lokální společnost na prvním místě jako pro sebe nepřijatelné jmenovali na prvním místě malou míru vztahu romských spoluobčanů k pořádku. Teprve na následujících místech uváděli špatnou pracovní morálku (a na ni vázané využívání sociálních dávek), kriminalitu, hlučnost. Naopak otázka barvy pleti je pro dotázané Čechy zanedbatelná. Nesouhlas adresovaný Romům na úrovni města tedy směřuje k narušování norem života lokální společnosti.

Současně ovšem nutno zdůraznit, že autorka bakalářské práce zachytila i zájem o kulturní situaci Romů a také o zlepšení jejich situace sociální. Prokázala navíc, že nikoli výjimečně dotázaní z řad českého obyvatelstva projeví i schopnost formulovat projekci pozitivního řešení problémů romského obyvatelstva v Jindřichově Hradci – projekci převzatou z médií, vlastní projekci kreativní i utopickou.

Lze jen litovat, že nesmírně zajímavému názorovému ohlasu sociálně handicapovaných Romů z řad obyvatel segregovaného domu a stejně tak stanoviskům integrovaných, etnicky uvědomělých Romům se dostalo relativně malého místa.

Eva Koktová prokázala, že dovede jasně formulovat hypotézy, dovede sestavit hodnověrný dotazník, provést frekvenční analýzu získaných dat a formulovat uvážené závěry. Její bakalářská práce se vyznačuje dobrou češtinou a má vzornou úpravu. Práce splňuje předpoklady kladené na tento typ závěrečných prací a proto ji doporučuji k obhajobě. Hodnotím ji jako práci velmi dobrou a navrhuji 31 bodů.

V Praze 3.6. 2008

Mirjam Moravcová